Raadsvergadering d.d. 23 februari 2023

Voorstelnummer 8-2023
Agendanummer 5
Onderwerp: Rekenkameronderzoek Afval. Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering afvalbeheer in Edam-Volendam
Portefeuillehouder: C.C.M. Schilder

Aan de raad.

Gevraagde beslissing
Kennis te nemen van het rapport "Rekenkameronderzoek Afval. Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering afvalbeheer in Edam-Volendam" en de conclusies over te nemen.

Samenvatting
De rekenkamercommissie (verder: RKC) heeft onderzoek laten doen naar de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval in Edam-Volendam. De inzameling van huishoudelijk afval is één van de meest zichtbare vormen van gemeentelijke dienstverlening. Afvalbeheer is onderdeel van de transitie naar een circulaire economie waar veel gemeenten mee bezig zijn. Vanuit de Rijksoverheid zijn ambitieuze doelen gerealiseerd voor gescheiden inzameling en recycling van huishoudelijk afval. Voor veel gemeenten waaronder ook Edam-Volendam is dat een grote opgave.

Onderbouwing en alternatieven
De RKC levert met haar rapporten een bijdrage aan de verbetering van beleid, processen, producten of diensten van de gemeente Edam-Volendam. Onderzoeken van de RKC zijn primair gericht op het leren voor de toekomst en het vergroten van inzicht in het onderwerp.

Financiële aspecten
Het onderzoek is uitgevoerd binnen het beschikbaar gestelde budget.

Personele aspecten
Nee

Risico's
Nee

Gevolgde procedure
Het onderzoek is uitgevoerd conform de Verordening op de rekenkamercommissie. Het onderzoeksbureau RoyalHaskoningDHV heeft dossierstudie verricht, interviews met ambtenaren gehouden, alsmede een digitale enquête onder inwoners uitgevoerd, op basis waarvan de rapportage tot stand is gekomen. De nota van bevindingen is op 24 augustus 2022 aan de ambtelijke organisatie aangeboden voor ambtelijk wederhoor. De input vanuit de ambtelijke organisatie op de feitelijke bevindingen is in de rapportage verwerkt. Vervolgens is de rapportage- inclusief de conclusies en aanbevelingen- door de RKC vastgesteld en op 7 november 2022 aangeboden aan het college van B&W voor bestuurlijk wederhoor. De reactie van in het kader van het bestuurlijk wederhoor zal aan het rapport worden toegevoegd. Op basis van art. 9 lid 11 van de Verordening op

©ev 2020

de rekenkamercommissie wordt de rapportage uiterlijk binnen 3 maanden na de vaststelling door de RKC aan de gemeenteraad aangeboden.

Burgerparticipatie, inspraak, zienswijzen en communicatie

Gedurende het onderzoek heeft een digitale enquête onder inwoners van Edam-Volendam plaatsgevonden over het serviceniveau en de dienstverlening (H.6.2 p.30 e.v.). De bevindingen zijn verwerkt in de rapportage.
Na de aanbieding van de rapportage aan de gemeenteraad zijn de uitkomsten van het onderzoek openbaar. Het rapport wordt gepubliceerd op de website van de gemeente. De behandeling in het raadsplein is openbaar en live te volgen via een link op de website van de gemeente.

Rapportage, verantwoording en evaluatie

Voor de verantwoording van het onderzoek wordt verwezen naar de bijgevoegde rapportage.
In de rapportage worden conclusie getrokken over beleid, uitvoering en gerealiseerde prestaties afvalbeheer (milieuresultaten) en de financiële prestaties (kosten inzameling en verwerking). Tevens worden de prestaties van Edam-Volendam vergeleken met gemeenten in de regio, dan wel met gemeenten van gelijke omvang op landelijk niveau (benchmark).
Ten aanzien van beleid zijn dat de volgende conclusies:

- Met de ingezette strategie worden beleidsdoelen niet gehaald (conclusie 1)
- Afvalbeleidsplan 2017-2022 focust op milieudoelen (conclusie 2)
- Omgekeerd inzamelen en afvalstoffenheffing zijn belangrijke thema's voor de raad (conclusie 3)

Over de uitvoering van het afvalbeheer worden de volgende conclusies getrokken:

- GP Groot voert meeste inzameltaken uit (conclusie 4)
- HVC (mede eigendom van de gemeente) speelt kleine rol in het afvalbeheer (conclusie 5)

Over de gerealiseerde prestaties worden de volgende conclusies getrokken:

- VANG-doelen zijn op basis van huidige strategie niet haalbaar (conclusie 6)
- Grootste potentie zit bij GFT en PMD-scheiding, papierscheiding gaat goed (conclusie 7)
- De gemeente biedt hoge service aan inwoners (conclusie 8)
- Inwoners willen geen wijzigingen in het afvalsysteem (conclusie 9)

En over de financiële prestaties:

- Afvalbeheerkosten zijn 45% hoger ten opzichte van benchmark (conclusie 10)
- Inzamel- en verwerkingskosten van restafval zijn 2x hoger ten opzichte van benchmark (conclusie 11)
- Grof vuil kost 2,75x meer dan benchmark (conclusie 12)
- De afvalstoffenheffing is hoger dan gemiddeld in Nederland, maar in lijn met regionale gemeenten en voor 90% kostendekkend (conclusie 13).

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd (H3, p.6 e.v.):

- Zet meer in op restafvalreductie, daartoe zijn 4 opties uitgewerkt;
- Overweeg het handhaven van het minicontainersysteem voor restafvalinzameling in de dorpskernen;
- Houd het hoge serviceniveau op peil voor gescheiden fracties om afscheiding zoveel mogelijk te stimuleren;
- Neem kwantitatieve doelstellingen op in toekomstige beleidsvorming die rechtstreeks betrekking hebben op milieu, service en kosten;
- Anticipeer op mogelijke gevolgen van het inbesteden van afval bij HVC.

©ev 2020

H. 4.3 (p.14) gaat over de rol van de gemeenteraad bij het afvalbeheer. Kernbevindingen zijn dat de raad regelmatig wordt geïnformeerd middels de programmabegroting en voortgangsrapportages. De hoogte van de afvalstoffenheffing is één van de belangrijkste thema's: de raad wil de afvalstoffenheffing niet te veel laten toenemen. Daarnaast is de reikwijdte van de dekking van ondergrondse restafvalcontainers een belangrijk thema.

De RKC is benieuwd naar de bestuurlijke reactie van het college van B&W op conclusies en aanbevelingen en op welke wijze deze rapportage invloed zal hebben op het nieuwe afvalbeleidsplan vanaf 2023 e.v.

Bij de raadsbehandeling is een onderzoeker van RoyalHaskoningDHV aanwezig voor een mondelinge toelichting en het beantwoorden van eventuele vragen.

Gemeente Edam-Volendam, 19 januari 2023

de griffier,	voorzitter Presidium,
Mw. Mr. M. van Essen	L.J. Sievers

©ev 2020